

บทความวิจัย

เรื่อง เปรียบเทียบความแตกต่างการนำเสนอบริบทของวิถีชีวิตและวัฒนธรรมญี่ปุ่น
ในภาพยนตร์เรื่อง คู่กรรมฉบับของ ยุทธนา มุกดาสนิท และ เรียว กิตติกร

โดย

นายพรพงศ์ พิบูลชนเกียรติ

รหัสนักศึกษา 05530751

เสนอ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สรรเสริญ สันติธัญวงศ์

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษารายวิชา 450460 การศึกษาเอกเทศ

สาขาวิชาเอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ภาคการศึกษาปลาย ปีการศึกษา 2556

หัวข้อบทความวิจัย	เปรียบเทียบความแตกต่างการนำเสนอบริบทของวิถีชีวิตและวัฒนธรรมญี่ปุ่นในภาพยนตร์เรื่องคู่กรรมฉบับของ ยุทธนา มุกดาสนิท และ เรียว กิตติกร
ชื่อผู้วิจัย	พรพงศ์ พิบูลชนเกียรติ รหัสนักศึกษา 05530751
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์สรเสริญ สันติชญะวงศ์
สาขาวิชา	เอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์
ปีการศึกษา	2556
คำสำคัญ	คู่กรรม, วัฒนธรรมญี่ปุ่น, ภาพยนตร์

บทคัดย่อ

บทความทางวิชาการเรื่องเปรียบเทียบความแตกต่างการนำเสนอบริบทของวิถีชีวิตและวัฒนธรรมญี่ปุ่น ในภาพยนตร์เรื่องคู่กรรมฉบับของ ยุทธนา มุกดาสนิท และ เรียว กิตติกร : ภาพยนตร์สะท้อนวัฒนธรรมญี่ปุ่นที่มีชื่อเสียงของไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวัฒนธรรมญี่ปุ่นที่สอดแทรกอยู่ในภาพยนตร์คู่กรรมที่มีโครงเรื่องเดียวกัน แต่มีความแตกต่างกันในเรื่องรายละเอียดการนำเสนอวัฒนธรรมญี่ปุ่น โดยขึ้นอยู่กับวิธีการนำเสนอของผู้กำกับ

จากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งยังศึกษาจากการวิเคราะห์โครงเรื่อง ตัวละครหลัก และบทภาพยนตร์ ผลการศึกษาพบว่า ภาพยนตร์เรื่อง คู่กรรม เป็นภาพยนตร์ที่คุณค่าทางด้านวัฒนธรรม คู่กรรมเป็นภาพยนตร์ไทยที่มีการนำวัฒนธรรมญี่ปุ่นในการดำเนินเรื่อง โดยภาพยนตร์แต่ละฉบับนั้นจะมีความแตกต่างกันตามมุมมองของผู้กำกับที่นำเสนอ โดยวัฒนธรรมญี่ปุ่นในภาพยนตร์นั้นช่วยทำหน้าที่ให้ภาพยนตร์มีความสมจริงมากขึ้น และการนำเสนอเรื่องราวนั้นก็ปรับเปลี่ยนไปตามมุมมองของผู้กำกับและยุคสมัยของสังคม

กิตติกรรมประกาศ

บทความทางวิชาการเล่มนี้ จะสำเร็จลุล่วงไม่ได้หากปราศจากความช่วยเหลือจากทุกๆท่านที่กรุณาให้คำแนะนำและคอยชี้แนะข้าพเจ้ามา โดยตลอด

ข้าพเจ้า นายพรพงศ์ พิบูลชนเกียรติ ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ สรรเสริญ สันติธัญ-วงศ์ ที่คอยให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษา ให้ความช่วยเหลือต่างๆ อีกทั้งให้ความรู้ข้าพเจ้าในการทำสาระนิพนธ์เพื่อจะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนต่อในอนาคต นอกจากนั้น ข้าพเจ้าขอขอบคุณครอบครัวที่คอยให้คำปรึกษา และเป็นกำลังใจให้ ตลอดจนเพื่อนๆ ที่ทำงานไปด้วยกัน เพื่อนๆที่คอยช่วยเหลือให้คำปรึกษาในเรื่องต่างๆ

หากบทความทางวิชาการเล่มนี้จะเป็นประโยชน์อันใดแก่ผู้อ่านในโอกาสข้างหน้า ข้าพเจ้าขอขอบคุณความดีทั้งหมดให้แก่ผู้มีพระคุณที่กล่าวมาข้างต้น

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อ.....	ก
กิตติกรรมประกาศ.....	ข
บทนำ.....	1
การทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	4
ภาพยนตร์และบริบททางสังคมและวัฒนธรรม.....	7
บทวิเคราะห์และเปรียบเทียบวัฒนธรรมที่ปรากฏในภาพยนตร์	
เรื่องคู่กรรมฉบับของยุทธนา มุกดาสนิท และฉบับของ เรียว กิตติกร.....	11
สรุป.....	21
บรรณานุกรม.....	25
ประวัติผู้วิจัย.....	26

บทนำ

เปรียบเทียบวัฒนธรรมญี่ปุ่นที่ปรากฏในเรื่อง คู่กรรม

ฉบับของ ยุทธนา มุกดาสนิท และฉบับของ เรียว กิตติกร

หลักการและเหตุผล

ภาพยนตร์เป็นสื่อที่มีอิทธิพลในสังคมปัจจุบันอย่างสูง ภาพยนตร์ถือเป็นศิลปะที่ให้ทั้งข้อมูล ข่าวสาร และสาระเรื่องราวต่างๆ ที่มาพร้อมกับความบันเทิง ในขณะที่เดียวกันก็เป็นบันทึกทาง ประวัติศาสตร์ รวมถึงเป็นการแสดงความใฝ่ฝัน จินตนาการ โลกทัศน์และมุมมองที่มีต่อชีวิตและสังคม รอบตัวในแต่ละช่วงเวลานอกเหนือจาก ความบันเทิงแล้วภาพยนตร์ถือได้ว่าเป็นเครื่องมือที่มีศักยภาพ ครอบงำมวลชนมากที่สุดเท่าที่เคยมีในประวัติศาสตร์ (บุญรักษ์ บุญยะเขตมาลา) บทบาทของ ภาพยนตร์ในปัจจุบันทำให้ก้าวเข้ามาที่มีอิทธิพลอย่างสูงทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม เมือง ความรู้สึกนึกคิด โดยเฉพาะวัฒนธรรมที่สะท้อนออกมา ซึ่งอิทธิพลโน้มน้าวผู้บริโภค ทำให้ปรับเปลี่ยนและยอมรับ ค่านิยมใหม่มากขึ้น ซึ่งเกี่ยวเนื่องกับสังคมทั้งระดับประเทศ รวมถึงระดับชุมชน

ขณะที่วัฒนธรรม มีความหมายถึง “วิถีชีวิต” (Way of Life) หมายถึงสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อ ประโยชน์สุขและความเจริญก้าวหน้า มนุษย์สร้างสมวัฒนธรรมโดยการสืบทอดผ่านระบบสัญลักษณ์ ที่ ต่างจากประวัติศาสตร์ เข้าสู่แบบแผนทั้งในด้านวิทยาการ ความรู้ จารีต และประเพณี ซึ่งสะท้อนให้เห็น ถึงเอกลักษณ์ของเจ้าของวัฒนธรรมนั้นๆ ซึ่งในปัจจุบันเราจะพบว่าวัฒนธรรม และเอกลักษณ์ของ วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่มิมีบทบาทอย่างมาก ทั้งในแง่เศรษฐกิจและสังคม วัฒนธรรมแพร่หลาย จนได้รับการ ยอมรับเป็นที่สนใจในการศึกษา โดยสามารถสร้างความเข้มแข็งให้กับประเทศชาติและสังคมได้ดังเช่น วัฒนธรรมญี่ปุ่น เกาหลี ยุโรป อเมริกาที่มีแบบแผนและเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่ได้รับความนิยม สนใจ และการยอมรับอย่างกว้างขวาง ซึ่งในสังคมปัจจุบัน ภาพยนตร์เป็นตัวกลางในการสื่อสารและการ แลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม ด้วยเนื้อเรื่องและตัวบท ที่มีฉากหลังที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรม ขณะเดียวกัน การนำเสนอให้เห็นรูปแบบ วิถีชีวิต และ วัฒนธรรมนี้ ส่วนหนึ่งเป็นการสังเคราะห์ผ่าน กระบวนการต่างๆ ทั้งในแง่ของทัศนคติ มุมมอง และ โลกทัศน์ของผู้สร้าง รวมถึงผู้คนในสังคมเช่นกัน

นวนิยาย“คู่กรรม”เป็นแนวโศกนาฏกรรมและวีรคติ ประพันธ์โดย ทมยันตี เรื่องมีฉากหลังในประเทศไทยสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยนวนิยายคู่กรรมได้เริ่มเขียนขึ้นในปี พ.ศ. 2508 ตีพิมพ์เป็นตอนในนิตยสารศรีสยาม (ในเครือนิตยสารขวัญเรือน) และรวมเล่มเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2512 แล้วตีพิมพ์มาหลายครั้งจนถึงปัจจุบัน ถือว่าเป็นบทประพันธ์ที่ชื่อเสียงมากที่สุดเรื่องหนึ่งของทมยันตี โดยถือเป็นภาพยนตร์ที่เป็นบันทึกทางประวัติศาสตร์แนวหน้าของสังคมไทยและเป็นภาพยนตร์เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ของไทยและญี่ปุ่น ซึ่งแสดงให้เห็นถึงวีรกรรม อุดมคติ ทัศนคติ ของคนในสังคมไทยและญี่ปุ่น โดย คู่กรรม ได้รับการนำไปสร้างเป็นละครโทรทัศน์และภาพยนตร์แล้วหลายครั้ง โดยนำไปสร้างเป็นภาพยนตร์ 4 ครั้ง ในปี พ.ศ. 2516, พ.ศ. 2531, พ.ศ. 2538 และ พ.ศ. 2556 ซึ่งทั้ง 2 ครั้ง (ปี 2531 และ 2538) ได้รับรางวัลภาพยนตร์ยอดเยี่ยมรางวัลตุ๊กตาทองไปทั้งคู่ นอกจากนี้แล้ว ยังเป็นที่รู้จักกันดีถึงประเทศญี่ปุ่นด้วยจนถึงกับมีการแต่งเป็นนวนิยายเนื้อหาคล้ายคลึงกันของนักประพันธ์ชาวญี่ปุ่น โดยในฉบับของญี่ปุ่นนี้ ภาพยนตร์คู่กรรมนี้แสดงให้เห็นมุมมองต่างๆและค่านิยมกับวัฒนธรรมที่สอดแทรกมา โดยเฉพาะวัฒนธรรมญี่ปุ่นที่ปรากฏในภาพยนตร์ซึ่งถูกสร้างในบริบทของสังคมไทย

เรื่องคู่กรรมเป็นเหตุการณ์ที่มีตัวเอกเป็นชาวญี่ปุ่นและฉากหลังที่แสดงให้เห็นถึงพันธกิจของทหารญี่ปุ่นที่เข้ามาอยู่ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ในนิยายและตัววรรณกรรมนี้จึงต้องมีการสอดแทรกให้เห็นถึงวัฒนธรรม ประเพณี ธรรมเนียมปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับชาวญี่ปุ่นจำนวนมาก ถึงแม้จะมีฉากหลังเป็นประเทศไทย แต่วัฒนธรรมญี่ปุ่นก็มีส่วนที่เกี่ยวข้องและสัมพันธ์กับการดำเนินเรื่องเป็นอย่างมากไม่เพียงแต่ในแง่ของการนำเสนอเพื่อความสมจริง หากแต่วัฒนธรรมในรูปแบบต่างๆที่ปรากฏ เป็นสำนวนที่ผู้กำกับแต่ละคนเลือกที่จะนำมาใช้ในลักษณะและรูปแบบที่แตกต่างกันในแต่ละฉบับ

ในส่วนนี้ผู้กำกับได้นำภาพยนตร์เรื่องคู่กรรมในฉบับของ ยุทธนา มุกดาสนิท และฉบับของ เรียว กิตติกร มาศึกษาเปรียบเทียบให้เห็นความแตกต่าง เชิงวัฒนธรรมญี่ปุ่นและศึกษาแนวคิดที่อยู่เบื้องหลังการให้ความสำคัญกับบริบททางวัฒนธรรมของภาพยนตร์นี้ ซึ่งมีความแตกต่างในภาพยนตร์เรื่องเดียวกัน โดยเรื่องคู่กรรมมีความพิเศษที่แสดงถึงวัฒนธรรมที่ถูกนำมาใช้นอกประเทศ มุมมอง และความเข้าใจของนักเขียนและผู้กำกับที่มีต่อวัฒนธรรม ตลอดจนทัศนคติของผู้ชมและคนไทยที่มีต่อวัฒนธรรมญี่ปุ่นที่อาจส่งผลต่อการเลือกและนำเสนอฉากหลังทางวัฒนธรรมญี่ปุ่นในภาพยนตร์เรื่องคู่กรรม

1. จุดประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการนำเสนอในเนื้อหาวัฒนธรรมของญี่ปุ่นในภาพยนตร์เรื่องคู่กรรมทั้งสองฉบับ เพื่อแสดงให้เห็นถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกแสดงเนื้อหาทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกันของภาพยนตร์ทั้งสองฉบับ

2. ขอบเขตของการศึกษา

1. ศึกษาวัฒนธรรมญี่ปุ่นในภาพยนตร์คู่กรรม
2. ศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างในการแสดงถึงบริบททางวัฒนธรรมของญี่ปุ่น ที่มีผลต่อประเด็นต่างๆของเรื่อง

3. วิธีดำเนินการวิจัย

1. ภาพยนตร์เรื่องคู่กรรมทั้งในส่วนของบทประพันธ์ดั้งเดิมและในภาพยนตร์ฉบับของ ยุทธนา มุกดาสนิท และฉบับของ เรียว กิตติกร
2. ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องคู่กรรม ทั้งที่มาของบทภาพยนตร์ ประวัติ ความเป็นมา และการตีความของผู้กำกับ
3. ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่วัฒนธรรมของประเทศญี่ปุ่นเข้ามาอิทธิพลต่อประเทศไทย
4. วิเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลของภาพยนตร์แต่ละภาค ศึกษาลักษณะร่วมและความแตกต่าง

4. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ทำให้ทราบถึงปัจจัยและองค์ประกอบต่างๆที่ส่งผลต่อทางเลือกในการแสดงออกถึงเนื้อหาด้านวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ของภาพยนตร์ที่ทำมาจากนวนิยายเรื่องเดียวกัน

5. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

เอกสารที่ใช้เป็นกรอบความคิดที่ใช้วิจัย ได้แก่ เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมญี่ปุ่น เอกสารที่เกี่ยวข้องกับที่มาของภาพยนตร์ เอกสารที่เกี่ยวข้องกับภาพยนตร์เรื่องคู่กรรม

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมญี่ปุ่น

วุฒิชัย มุลศิลป์ และสุภัทรา นิลวัชระ (2524) กล่าวว่า ญี่ปุ่นเป็นประเทศที่มีความเป็นเอกลักษณ์สูงในด้านวัฒนธรรม โดยวัฒนธรรมนั้นเป็นสิ่งที่แทรกซึมอยู่ในวิถีชีวิตของคนญี่ปุ่นมายาวนาน ผู้เขียนจึงได้จัดทำเอกสารชิ้นนี้ขึ้นเพื่อให้รายละเอียดข้อมูลวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องและเห็นได้ชัดในคนญี่ปุ่น เพื่อให้ผู้อ่านได้เข้าใจความเป็นญี่ปุ่นมากขึ้น

ไชยวัฒน์ คำชู (2530) กล่าวว่า ความสำคัญของญี่ปุ่นที่มีต่อโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่มีต่อประเทศไทย ทำให้ญี่ปุ่นเป็นประเทศที่ควรค่าแก่การศึกษาด้วยความที่ญี่ปุ่นมีรูปแบบที่แตกต่างไปจากประเทศอื่นๆ ในเอเชีย นับว่าเป็นประเทศหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญของโลก อีกทั้งอิทธิพลของญี่ปุ่นที่แพร่กระจายไปทั่วโลก โดยเอกสารชิ้นนี้จะช่วยให้คำตอบและแนวทางคำถามที่กล่าวมาข้างต้น

ดำรงศ์ ฐานดี (2545) กล่าวว่า เอกสารชิ้นนี้จะกล่าวถึงข้อมูลสังคมและวัฒนธรรมของญี่ปุ่น ที่สำคัญในการเรียนรู้เรื่องราวของประเพณี ซึ่งส่งผลเป็นภาพลักษณ์เฉพาะของคนและวัฒนธรรมของคนญี่ปุ่น โดยเอกสารจะเสนอทั้งมุมมองของคนญี่ปุ่นเองทั้งความเป็นมาและอิทธิพลที่ส่งผลต่อรูปแบบวัฒนธรรมที่มีความเป็นเอกลักษณ์ของประเทศญี่ปุ่น

แสวง จงสุจริตธรรม และปราณี จงสุจริตธรรม (2548) กล่าวว่า ความสนใจในประเทศญี่ปุ่นและคนญี่ปุ่น ตลอดจนเรื่องชีวิตและวัฒนธรรมมีการแพร่หลายไปทั่วโลกพร้อมกับการเพิ่มความสำคัญของบทบาทประเทศญี่ปุ่นที่มีต่อโลกมากขึ้น ในเอกสารนี้จึงให้ความรู้ เรื่องราวประเทศญี่ปุ่นและไขข้อข้องใจจากมุมมองของคนต่างชาติ

มณฑา พิมพ์ทอง (2548) กล่าวว่า การรักษาขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมของญี่ปุ่นนั้นถือกำเนิดมายาวนานและสืบทอดมาถึงปัจจุบัน เช่น เสื้อผ้า อาหาร ที่อยู่อาศัย การใช้ชีวิตประจำวัน การคบหาผู้คน ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะอย่างเห็นได้ชัด คือเรื่องกลุ่มสำคัญกว่าปัจเจกชน ซึ่งบางครั้งอาจจะดูไม่มีเหตุผลสำหรับคนต่างชาติ เอกสารนี้จึงเขียนมาเพื่อขจัดความเข้าใจผิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมญี่ปุ่นออกไปและเพื่อให้ผู้อ่านสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมญี่ปุ่นได้อย่างเรียบง่าย

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมญี่ปุ่น ได้แก่ ผลงานของ วุฒิชัย มูลศิลป์ และสุภัทรา นิลวัชระ (2524) ที่กล่าวว่า ประเทศญี่ปุ่นนั้นเป็นประเทศที่มีความเป็นเอกลักษณ์สูงในด้านวัฒนธรรม ซึ่งคล้ายกับผลงานของ คำรงค์ ฐานดี ที่กล่าวว่า ภาพลักษณ์เฉพาะและวัฒนธรรมของคนญี่ปุ่นนั้นเป็นสิ่งที่ควรศึกษา และผลงานของ มณฑา พิมพ์ทอง (2548) กล่าวว่า ญี่ปุ่นนั้นมีเอกลักษณ์เฉพาะที่เห็นได้ชัด ส่วนผลงานของ ไชยวัฒน์ คำชู (2530) ที่กล่าวว่า ประเทศญี่ปุ่นนั้นมีความสำคัญต่อโลกและประเทศไทยอย่างยิ่ง อิทธิพลของญี่ปุ่นนั้นแพร่กระจายไปทั่วโลก คล้ายกับผลงานของ แสง จงสุจริตธรรม และปราณี จงสุจริตธรรม (2548) ที่กล่าวว่าวัฒนธรรมญี่ปุ่นนั้นมีการแพร่ขยายไปทั่วโลก รวมทั้งบทบาทที่มีมากขึ้นต่อโลก

2.เอกสารที่เกี่ยวข้องกับภาพยนตร์

บุญรักษ์ บุญญะเขตมาลา (2533) กล่าวว่า โลกภาพยนตร์หนึ่งคือการเชื่อมโยงศิลปะภาพยนตร์เข้ากับวัฒนธรรมอันปรากฏเป็นบริบททั้งตัวภาพยนตร์และผู้กำกับนั่นเอง ซึ่งอีกด้านหนึ่งภาพยนตร์ก็ทำหน้าที่สะท้อนวัฒนธรรมทางการเมืองและสังคมอีกเช่นกัน โดยเอกสารนี้จัดทำขึ้นเพื่อให้ผู้อ่านรับมุมมองต่อภาพยนตร์ด้วยความเข้าใจและเข้าใจประเด็นปัญหาอันลึกซึ้งที่แฝงอยู่ในภาพยนตร์ได้มากขึ้น

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับภาพยนตร์ ได้แก่ ผลงานของ บุญรักษ์ บุญญะเขตมาลา (2533) กล่าวว่า ภาพยนตร์สามารถทำหน้าที่สะท้อนสังคมและการเมืองได้โดยใช้วัฒนธรรมเป็นตัวดำเนินเรื่อง อีกทั้งผู้กำกับมีส่วนสำคัญในการถ่ายทอดศิลปะภาพยนตร์

3.เอกสารที่เกี่ยวข้องกับภาพยนตร์เรื่องคู่กรรม

ม.ป.ท. (2556) กล่าวว่า คู่กรรมฉบับของ เรียว กิตติกร ให้นำหนักไปกับประวัติศาสตร์ความเป็นยุคสมัยที่แท้จริง เพื่อลดทอนเรื่องชาตินิยมจากบทประพันธ์ให้สั้นลง โดยการเน้นไปถึงเรื่องความรักของหนุ่มสาวต่างสัญชาติและไม่ได้แบ่งสงครามออกจากกันอย่างชัดเจน ซึ่งต่างจากการมองในแบบต้นฉบับที่มียุคในสมัยนั้นเป็นตัวตั้ง เพราะฉบับนี้ใช้สายตาของคนปัจจุบันเข้าไปมองอดีต โดยมีสิ่งเดียวที่ยึดร่วมกันตามบทประพันธ์เดิม คือ ความรักและสงครามในมุมมองเรื่องสงครามตามยุคปัจจุบัน

อัญชลี ชัยวรพร (2556) กล่าวว่า คู่กรรมฉบับของ ยุทธนา มุกดาสนิท จะเสนอให้เห็นมุมมองของผู้ชาย โดยมีการเล่าเรื่อง โทโบริมากกว่าฉบับอื่นๆ และเน้นการทำหนังฉบับนี้ให้สมจริง อีกทั้งผลิตออกมาให้แตกต่างจากทุกฉบับอื่นๆ โดยเพิ่มความสมจริงของตัวละคร ความสมเหตุสมผล ที่มาที่ไปของตัวละคร โดยการตีความตามความต้องการของผู้กำกับเพื่อให้ภาพยนตร์ลงตัวในรูปแบบใหม่ๆ เพื่อเปิดกว้างให้แก่ผู้ชม

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับภาพยนตร์เรื่องคู่กรรม ได้แก่ ผลงานของ ม.ป.ท. (2556) กล่าวว่า ภาพยนตร์ฉบับของเรียว กิตติกรนั้นเน้นการสร้างผ่านมุมมองของคนในยุคปัจจุบัน โดยยึดเรื่องความรักและสงครามตามหลักประพันธ์ และดำเนินเรื่องผ่าน โทโบริ เช่นเดียวกับ อัญชลี ชัยวรพร (2556) ที่ได้แสดงทรรศนะว่า คู่กรรมฉบับของ ยุทธนา มุกดาสนิท เน้นความสมจริงและตั้งใจสร้างออกมาให้แตกต่างจากทุกฉบับ โดยการตีความใหม่ทั้งหมดโดยความคิดผู้กำกับ เช่นเดียวกับคู่กรรมฉบับของ เรียวกิตติกร เพื่อเสนอสร้างแปลกใหม่และหลากหลายให้กับตลาดภาพยนตร์ไทยมากขึ้น

อนึ่ง การศึกษาวัฒนธรรมญี่ปุ่นที่ปรากฏในภาพยนตร์คู่กรรมทั้งสองภาคมีความเหมือนและความแตกต่างกันทั้งในด้านของวัฒนธรรม ตัวละคร ฉากบรรยากาศของภาพยนตร์ ความสมจริง สัญลักษณ์ เทคนิคการถ่ายทำ การตีความของผู้กำกับ เป็นเรื่องที่น่าสนใจ ดังนั้นผู้วิจัยจึงใคร่ศึกษา “เปรียบเทียบวัฒนธรรมญี่ปุ่นที่ปรากฏในคู่กรรมฉบับของ ยุทธนา มุกดาสนิท และฉบับของ เรียว กิตติกร” เพื่อให้ทราบถึงความเหมือนและความแตกต่างที่ปรากฏในภาพยนตร์ดังกล่าว

ผลการวิจัย

ภาพยนตร์และบริบททางสังคมและวัฒนธรรม

ภาพยนตร์ถือได้ว่าเป็นศิลปะ รวมถึงเป็นผลผลิตทางวัฒนธรรมที่เกิดจากการหลอมรวมของปัจจัยต่างๆ ทั้งทางด้านเทคโนโลยีและรากฐานทางด้านศิลปะและวัฒนธรรมของสังคมนั้นซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลผลิตที่เกี่ยวข้องและสัมพันธ์กับมิติทางสังคมอย่างสลับซับซ้อน ซึ่งในบทนี้ผู้ที่ศึกษาจะแจ้งให้เห็นถึงมิติทางสังคมและศิลปะซึ่งรวมถึงภาพยนตร์

วัฒนธรรมพัฒนาขึ้นจากความสามารถในการประมวลและพัฒนาระบบความรู้ วัฒนธรรมมีพื้นฐานจากการใช้สัญลักษณ์ซึ่งเชื่อมโยงกับศิลปะ เช่น ภาพวาด-จิตรกรรม การรำยรำ การแสดง-นาฏศิลป์ รูปปั้น-ประติมากรรม เป็นต้น ศิลปะเป็นตัวแทนของความหมายและระบบคุณค่าทางวัฒนธรรม และปรากฏในทุกสังคม ซึ่งมีความสัมพันธ์กับโครงสร้างทางสังคมและแบบแผนทางวัฒนธรรม ศิลปะมีความสัมพันธ์ทั้งในระดับบุคคลสังคมขนาดเล็กจนถึงสังคมขนาดใหญ่

ศิลปะเป็นตัวแทนของความหมายและระบบคุณค่าของสังคมและวัฒนธรรม โดยศิลปะแสดงออกซึ่งความเชื่อและระบบคุณค่าของสังคม ศิลปะทำหน้าที่กระตุ้นจิตใจสำนึกและให้ความหมายแก่แบบแผนทางวัฒนธรรมในรูปของสัญลักษณ์ ซึ่งได้รับการสืบทอดต่อเนื่องจากรุ่นหนึ่งไปสู่รุ่นหนึ่งจนเป็นประเพณีมายาวนาน ความหมายและคุณค่าเหล่านี้เป็นพลังสำคัญของการอยู่รอดทางวัฒนธรรม

ศิลปะนั้นส่งผลในระดับสังคม โดยช่วยสร้างให้เกิดความสมดุลของชีวิตและวัฒนธรรม ในด้านวัฒนธรรมนั้นศิลปะสามารถเป็นตัวแทนในการนำเสนอทั้งรูปแบบ เนื้อหา และความหมายที่นำไปสู่สำนึกทางสุนทรียะได้ ศิลปะเป็นภาษาหนึ่งซึ่งแม้จะไม่มี ความหมายที่ชัดเจนแต่ก็เป็นวิธีที่ดีที่สุดในการสื่อสารเรื่องราวที่ลึกซึ้ง เช่น รูปแบบวัฒนธรรมและเหตุการณ์ในสมัยก่อน ศิลปะจะทำหน้าที่ถ่ายทอดให้ผู้ชมได้เห็นออกมาระจ่างชัดขึ้น โดยเสนอให้เห็นเป็นรูปธรรมซึ่งต่างจากตัวหนังสือที่ขึ้นอยู่กับจินตนาการ อารมณ์และความรู้สึกของผู้รับแต่ละคนในการรับสาร อารมณ์และความรู้สึกเป็น

ลักษณะที่สำคัญของการสื่อสารแบบศิลปะที่ไม่เป็นเหตุเป็นผล หากแต่มีแบบแผนและการร้อยเรียง (Logic) ที่สร้างเอกภาพและความกลมกลืนให้กับความหลากหลายนั้นๆ

คุณค่าของศิลปะและวัฒนธรรมภายใต้บริบทของสังคมวัฒนธรรมนั้นๆมีความแตกต่างกัน แนวคิดพื้นฐานของคุณค่าและความงามของแต่ละสังคมจึงมีความแตกต่างกัน ศิลปะและพฤติกรรมการแสดงไม่ได้เป็นเพียงผลผลิตของศิลปินหรือปัจเจกบุคคลคนใดคนหนึ่งเท่านั้น หากแต่เป็นผลผลิตทางวัฒนธรรม แม้ว่าศิลปินจะมีความเป็นเอกลักษณ์ หากแต่ศิลปินเหล่านี้ถูกมองว่างานเหล่านั้นถูกสร้างขึ้นในแบบแผนที่สังคมกำหนดและยอมรับ ซึ่งต้องสื่อสารให้บุคคลในสังคมได้รับรู้และยอมรับ ศิลปินได้ใช้แนวทางหรือรูปแบบที่วางไว้ก่อนหน้า สร้างงานที่สอดคล้องกับบริบททางวัฒนธรรมซึ่งถือเป็นรากฐานที่ให้ความหมายแก่ศิลปะเหล่านั้น ศิลปะกับสังคมเป็นการเชื่อมโยงให้เห็นศิลปะในบริบทของสังคม โดยองค์ประกอบของสังคม เหมือนกับเส้นด้ายที่ร้อยรัดถักทอให้เกิดลวดลาย สีเส้นและเอกภาพ เป็นสิ่งที่บ่งบอกเอกลักษณ์ของสังคมนั้น ศิลปะไม่อาจดำรงอยู่ได้ด้วยตัวเองหากปราศจากรากฐานทางวัฒนธรรมที่รองรับคุณค่าและความหมายนั้น

ในเรื่องศิลปะ วัฒนธรรมถูกสร้างขึ้นมาเพื่อมนุษย์และสังคมโดยมีสัญลักษณ์เป็นพื้นฐานในการสื่อความหมายและถ่ายทอด มนุษย์ได้สร้างระบบสัญลักษณ์ขึ้นเพื่อเป็นสื่อกลาง ขณะที่รูปแบบในการถ่ายทอดนั้น ตั้งอยู่บนรากฐานของความเป็นเหตุเป็นผล และบางครั้งเป็นเรื่องของอารมณ์ความรู้สึก วัฒนธรรมจึงเป็นการสื่อสารทั้งสองลักษณะ ทั้งที่เป็นศิลปะและวิทยาการ โดยเกี่ยวข้องกับเรื่องราวทางกาย คือ สังคม และเรื่องทางจิตใจ คือ ศิลปะและวัฒนธรรม

ในขั้นพื้นฐานเราอาจมองรูปแบบและการสื่อสารของศิลปะอย่างง่ายๆ โดยมองถึงหน้าที่เก่าแก่ของศิลปะคือ การเล่าเรื่อง การบอกเล่าหรือแสดงภาพพจน์ให้เห็น หรือที่เราเรียกว่า “ศิลปะที่มีเรื่องราว” ซึ่งในยุคสมัยใหม่ ศิลปะมีหน้าที่เล่าเรื่อง แสดงเรื่องราว บางครั้งคล้ายกับบันทึกเหตุการณ์ บางครั้งเป็นตัวแทนเรื่องราวหรือแนวความคิด ซึ่งในปัจจุบันศิลปะได้เข้ามาทำหน้าที่ในการเล่าเรื่อง คือ “ภาพยนตร์”

ภาพยนตร์นั้นเป็นสื่อที่มีอิทธิพลต่อสังคมและวัฒนธรรมในยุคปัจจุบันอย่างมาก โดยสามารถใช้ในการปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมได้ ขณะเดียวกันภาพยนตร์มีรูปแบบการนำเสนอที่เปลี่ยนแปลงไปตามสังคมและมีกระแสที่เปลี่ยนไปตามบริบทวัฒนธรรม ภาพยนตร์สามารถสื่อสารกับคนได้ผ่านรูปภาพที่เคลื่อนไหวและ ภาพยนตร์สามารถเข้าถึงได้ทั้งคนที่ไม่รู้หนังสือและที่มีการศึกษา ภาพยนตร์นั้นมีจุดประสงค์ที่หลากหลาย เช่น เพื่อความบันเทิง เพื่อปลุกกระดม เพื่อปลูกฝังความเชื่อในศาสนา เพื่อเสนอรูปแบบวิถีชีวิตของเรื่องราวต่างๆ ในยุคต่างๆ เป็นต้น ภาพยนตร์จึงถือเป็นอีกสื่อหนึ่งที่เนื้อหาสาระการสื่อความ อาจมีทั้งคุณและโทษขึ้นอยู่กับผู้ส่งสารและผู้รับสารจะนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ปัจจุบันนี้ภาพยนตร์จึงถือเป็นสื่อที่มีอิทธิพลมากเพราะสามารถบอกเล่าเรื่องราวในยุคสมัยนั้นผ่านบริบทการตีความของผู้กำกับที่อยู่แตกต่างกันในแต่ละยุคสมัยต่างๆ

ภาพยนตร์นับเป็นสื่อที่มีบทบาทสำคัญต่อระบบสังคม นอกเหนือจากบทบาทของการเป็นสื่อที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการสะท้อนค่านิยม วัฒนธรรมและทัศนคติในสังคม โดย ฮิตเลอร์ ได้กล่าวถึงภาพยนตร์ว่า “ภาพยนตร์นับเป็นอุปกรณ์สำคัญในการร่วมมือที่ยิ่งใหญ่ที่สุด สามารถทั้งสร้างอารมณ์ร่วมและขัดเกลาลูกกับมวลชนยิ่งกว่าสื่อประเภทใด”

ในกรณีภาพยนตร์ในช่วง ค.ศ.1949 จะเห็นได้ว่าภาพยนตร์ของเกือบทุกประเทศในขณะนั้น จะเป็นเรื่องราวที่เน้นการปลุกกระดมความรักชาติ การต่อสู้กับศัตรู การรณรงค์ให้ประชาชนเกิดความรักชาติเป็นส่วนใหญ่ เมื่อนำมาพิจารณาถึงบทบาทของการพัฒนาสังคมของภาพยนตร์บางประเทศแล้วจะเห็นว่าเกิดขึ้นน้อยมาก อันเป็นปัญหาจากระบบทุนนิยม แม้ว่าเนื้อหาสาระจะค่อนข้างนำเสนอกันอย่างอิสระและกว้างใหญ่จนไร้ทิศทาง แต่ผู้สร้าง ภาพยนตร์ส่วนใหญ่ต่างนิยมที่จะสร้างเพื่อหวังผลทางด้านเศรษฐกิจ และการผูกขาดของผู้สร้างในการกำหนดเนื้อหา ประเด็น วัตถุประสงค์ที่เป็นเงื่อนไขของรายได้และจุดคุ้มทุน (ศิลปะแขนงที่เจ็ด:เพื่อวัฒนธรรมแห่งการวิจารณ์ภาพยนตร์,2533;

ภาพยนตร์เป็นผลิตผลที่แฝงไปด้วยรูปแบบทางสังคมและวัฒนธรรม ภาพยนตร์และวัฒนธรรมก็ส่งผลต่อกันและกัน โดยภาพยนตร์แต่ละเรื่องนั้นมีรูปแบบและปัจจัยในการสร้างแตกต่างกัน ภาพยนตร์นั้นถูกสร้างขึ้นโดยผู้กำกับ ผู้กำกับแต่ละคนจะมีความคิด และรูปแบบที่นำเสนอแตกต่างกันออกไป โดยภาพยนตร์ชุดหนึ่งนั้นอาจเกิดจากที่ผู้กำกับถูกให้นำเสนอโดยสังคมและสิ่งแวดล้อมต่างๆ

หรืออาจมาจากรสนิยมของผู้กำกับเอง โดยสิ่งที่นำเสนอที่แน่นอนว่าส่วนหนึ่งเป็นสิ่งที่ปรากฏอยู่ในสังคมและการตีความของผู้กำกับ

ภาพยนตร์นั้นมีอิทธิพลต่อจิตสำนึกและพฤติกรรมต่อผู้ชม เพราะในภาพยนตร์เรื่องหนึ่งนั้นต่างมีองค์ประกอบปัจจัยจากสังคม สิ่งแวดล้อม ความคิด ความเชื่อ ประเพณี และอื่นๆ ที่มารวมกันและเสนอผ่านแนวคิดของผู้กำกับจนเกิดภาพยนตร์เรื่องหนึ่ง

ยกตัวอย่างภาพยนตร์เรื่อง The Boy in the Striped Pyjamas ภาพยนตร์สองสัญชาติอเมริกาและอังกฤษที่สร้างในปี 2008 โดยเป็นภาพยนตร์ที่สร้างอิงมาจากนวนิยายชื่อเดียวกัน ภาพยนตร์เรื่องนี้ผู้กำกับต้องการสะท้อนมุมมองความคิดของสังคมในปัจจุบันต่อสงครามโลกครั้งที่ 2 ผ่านตัวละครหลักสองคน เด็กเชื้อชาติเยอรมันและเด็กเชื้อชาติยิว โดยการนำเสนอเรื่องนั้นเป็นการให้เห็นมุมมองความคิดของคนในสมัยสงครามโลกครั้งที่สอง ที่เยอรมันพยายามทำลายล้างเชื้อชาติยิว และมุมมองของคนปัจจุบันที่นำเสนอในภาพยนตร์เรื่องนี้ เพื่อสื่อให้ผู้ชมในยุคปัจจุบันเห็นว่า สงครามเป็นสิ่งที่ไม่ดีเมื่อออกมาขึ้นดู และแม้ว่าเด็กที่เป็นตัวแทนสัญลักษณ์ของคนทั้งสองชาติจะมีเชื้อชาติที่ต่างกันแต่ก็สามารถที่จะผูกมิตรกันได้ ความใสซื่อบริสุทธิ์ของเด็กทั้งสองชาตินี้ที่สานสัมพันธ์กันโดยไม่ได้รับรู้สงครามรอบตัวที่ผู้ใหญ่กำหนดไว้ ซึ่งตอนจบของภาพยนตร์เรื่องนี้ได้สะท้อนผู้ใจผู้ชมมากเพราะสื่อให้เห็นว่าสงครามนั้นแท้จริงไม่มีใครชนะหรือแพ้ แต่ทุกคนที่ร่วมต่อสู้กันแพ้ทั้งหมด โดยจากการเสียชีวิตของเด็กทั้งสองในตอนจบของภาพยนตร์ แสดงให้เห็นอีกด้านหนึ่งว่า ผู้ที่ไม่รู้รบ ผู้บริสุทธิ์จำนวนมากไม่ว่าจะเชื้อชาติใด ฝ่ายใดก็ตามล้วนแต่ได้รับความเสียหายจากสงคราม

จากภาพยนตร์เรื่องดังกล่าวที่ยกมาข้างต้นนั้น ผู้กำกับได้นำเสนอวัฒนธรรม รูปแบบวิถีชีวิตในแบบต่างๆ ความเชื่อ ความเห็น และสภาพแวดล้อมของคนในสมัยนั้น ผ่านภาพยนตร์ที่เป็นตัวกลางในการสื่อสารให้ผู้ชมรับรู้และเข้าใจสิ่งที่ผู้กำกับสร้างขึ้น การหยิบนำเรื่องราวและเนื้อหาเรื่องสงครามโลกครั้งที่สอง กรณีประเทศเยอรมันกับคนเชื้อชาติยิวมาสร้างผสมกับมุมมองแนวคิดของคนในยุคปัจจุบันที่มองเข้าไปในสังคม ความโหดร้ายของสงคราม ผู้บริสุทธิ์ที่ได้รับผลกระทบจากสงคราม ความเป็น

ชาตินิยม สิ่งต่างๆเหล่านี้เป็นปัจจัยหลักที่รวมเข้าด้วยกันจนเกิดภาพยนตร์เรื่อง The Boy in the Striped Pyjamas ขึ้นมา

ภาพยนตร์จึงถือเป็นสื่อมวลชนอีกหนึ่งแขนงที่มีเนื้อหาสาระการสื่อความหมายที่ลึกซึ้ง โดยจับเอาแนวความคิดของผู้กำกับ สภาพแวดล้อม สังคม วัฒนธรรมทั้งปัจจุบันและในอดีตมาสร้างขึ้น นับว่าเป็นการสื่อความที่ลึกซึ้งละเอียดอ่อน อาจมีคุณและโทษ ขึ้นอยู่กับผู้ส่งสารและผู้รับสารว่าจะนำไปใช้ให้เกิดผลในทางใดและถือว่าเป็นอีกสื่อหนึ่งในการบ่งชี้บริทางสังคมและวัฒนธรรมเป็นอย่างดี

บทวิเคราะห์และเปรียบเทียบวัฒนธรรมที่ปรากฏในภาพยนตร์เรื่องคู่กรรมฉบับของยูทหนา มุกดาสนิท และฉบับของ เรียว กิตติกร

ภาพยนตร์คู่กรรมทั้งสองฉบับมีความแตกต่างของการนำเสนอเนื้อหาสาระในเชิงวัฒนธรรม ในภาพรวมจะพบว่าในผลงานของยูทหนา มุกดาสนิท จะให้ความสำคัญทางด้านวิถีชีวิตและประเพณี ญี่ปุ่นก่อนข้างมากมีความตั้งใจในการนำเสนอ ขณะที่ฉบับของเรียว กิตติกร มีความทันสมัย จึงทำให้มองเห็นวัฒนธรรมของญี่ปุ่นได้ในสองมุมมองผ่านสายตาของคนที่อยู่ต่างยุคสมัยกัน โดยสามารถแบ่งวัฒนธรรมที่ปรากฏอยู่ในภาพยนตร์เรื่องคู่กรรมเป็น 3 หัวข้อ ดังนี้

1. วิถีชีวิต และ ความเป็นอยู่

ในภาพยนตร์เรื่องคู่กรรมฉบับของ ยูทหนา มุกดาสนิท จากเนื้อหาและเรื่องที่ปรากฏจะเห็นได้ว่าให้ความสำคัญในด้านวิถีชีวิตและความเป็นอยู่เพื่อสร้างให้เกิดบรรยากาศให้สมจริง โดยการแสดงบริบทวัฒนธรรมในสถานที่จริง เพราะผู้กำกับต้องการทำภาพยนตร์ฉบับนี้ให้มีความสมจริง จึงมีการไปถ่ายที่ประเทศญี่ปุ่นในบางส่วน ดังจะเห็นได้จาก

- บรรยายในงานศาลเจ้าชินโตที่พ่อแม่โกโบริและโกโบริไป ผู้ชายและผู้หญิงใส่ชุดยูคะตะและคาดโอะบิ กันทุกคนเพราะช่วงเวลาที่เหมาะสมในการสวมใส่ชุดยูคะตะที่สุดคือ เวลาที่ออกไปพักผ่อนหย่อนใจนอกบ้าน รวมถึงไปงานเทศกาลต่างๆ
- ห้องของพ่อโกโบริมีลักษณะแบบญี่ปุ่น ในภาษาญี่ปุ่นเรียกว่า “วะฉิทซุ” คือห้องที่ปูเสื่อด้วยเสื่อทะตะมิ ข้อดีของการปูพื้นแบบนี้คือให้ความอบอุ่นและยืดหยุ่นเหมาะสมกับสภาพอากาศของประเทศญี่ปุ่น เพราะเมื่อถึงฤดูหนาวอากาศจะเย็นมาก มีพื้นเป็นไม้เรียกว่า โยมะ ลักษณะห้องเป็นแบบทางการเพราะมีส่วนที่เรียกว่า โทะ โคะ โนะมะะ คือช่องที่เว้าเข้าไปในห้องมิไว้สำหรับแขวนภาพและวางแจกันดอกไม้ อีกทั้งมีชั้นสำหรับวางของประดับเช่น จานกระเบื้องและแจกัน ซึ่งเรียกส่วนนี้ว่า ชิงะอิคะนะ
- พ่อโกโบริพูดคุยกับโกโบริ ในห้องแบบญี่ปุ่น (วะฉิทซุ) โดยพ่อโกโบริคือผู้ที่อาวุโสสูงสุดในครอบครัวจะนั่งตรงหน้าช่องที่เว้าของห้อง (โทะ โคะ โนะมะะ) ที่ไว้สำหรับแขวนรูปภาพหรือวางแจกัน เพราะความหมายของคำว่า โทะ โคะ โนะมะะ คือที่ว่างสำหรับที่นอนจึงถือเป็นสำหรับเทพเจ้า ดังนั้นจึงถือเป็นที่ศักดิ์สิทธิ์ ส่วนบริเวณใกล้ประตูคือที่นั่งสำหรับผู้อาวุโสน้อยสุด แม่ของโกโบริจะนั่งอยู่หน้าห้องในขณะนั้น เพราะญี่ปุ่นมีทัศนคติที่ผู้ชายเป็นใหญ่กว่าผู้หญิง
- แม่ของโกโบริให้โกโบริดูรูปถ่ายของหญิงสาวที่ทาบทามไว้ให้ชื่อว่า “โอะตะ” แม่ของโกโบริรู้สึกพอใจกับผู้หญิงคนนี้เพราะมีลักษณะเป็นแม่ศรีเรือนที่ดี ศึกษามารยาทงดงาม คนญี่ปุ่นนั้นเป็นคนที่รักความสะอาด ความสุภาพ และเกรงใจผู้อื่น ซึ่งตรงตามลักษณะนิสัยของโอะตะ
- ห้องแบบญี่ปุ่นที่แม่โกโบริจัดดอกไม้ คือห้องนั่งเล่นเป็นห้องรวมสำหรับครอบครัวมารับประทานอาหารและพูดคุยกัน หน้าห้องมีประตูแบบญี่ปุ่นที่เรียกว่า ฟุซุมะ คือประตูเลื่อนที่ติดด้วยกระดาษที่มีน้ำหนัก
- โกโบริรับประทานอาหารที่บ้านของอังซุมาลิน โดยระหว่างดื่มน้ำได้ถือภาชนะไว้ในระดับอกตลอด โดยมารยาทการรับประทานอาหารของญี่ปุ่นต้องยกภาชนะทุกชนิดขึ้นในระดับอก ในระหว่างที่

รับประทานอาหาร โดยถือไว้ด้วยมือซ้าย (หรือมือข้างที่ไม่ได้ใช้ตะเกียบ) การไม่ยกภาชนะขึ้นจากโต๊ะ แต่ทานโดยการก้มศีรษะเข้าไปใกล้ภาชนะ เรียกว่า Inugui ถือเป็นสิ่งที่เสียมารยาท

- โกโบริกับโอะตะเดินคู่กันในหมู่บ้านที่ญี่ปุ่น โอะตะใส่ชุดกิโมโนและโกโบริใส่ชุดแบบตะวันตก ซึ่งตรงกับการเปลี่ยนแปลงทางค่านิยมของคนญี่ปุ่นในช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง เนื่องจากอเมริกาได้เข้ามายึดครองญี่ปุ่นอยู่ระยะหนึ่ง จึงได้มีความเปลี่ยนแปลงหลักความคิดบางอย่าง ทั้งการกินและการแต่งกาย โดยการแต่งตัวก็เปลี่ยนจากการใส่กิโมโน หันมาแต่งกายเหมือนคนอเมริกันทั่วไป เช่นชุดที่โกโบริใส่แบบตะวันตก

ภาพยนตร์คู่กรรมฉบับเรียว กิตติกร มีการนำเสนอในด้านวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ในเรื่องเดียวกันแต่บริบทการนำเสนอมีความแตกต่างจากภาพยนตร์ฉบับของ ยูทหนา มุกดาสนิท ดังนี้

- คนญี่ปุ่นมักไม่กล้าแสดงพฤติกรรมหรือแม้แต่จะเสนอความคิดเห็นที่แตกต่างจากของกลุ่ม การกระทำที่สื่อแฉให้เห็นว่าเป็นไปเพื่อเป้าหมายส่วนตัวอย่างเด่นชัดจะถูกรังเกียจ โดยในภาพยนตร์ฉบับของเรียว กิตติกร โกโบริถูกอังซุมาลินขอความช่วยเหลือเกี่ยวกับขบวนการเสรีไทยซึ่งขัดกับความคิดเห็นของกลุ่มทหารของฝ่ายญี่ปุ่น ทำให้โกโบริรู้สึกลำบากใจมากโดยมีเหตุการณ์ที่อังซุมาลินมาขอความช่วยเหลือหลายครั้ง ซึ่งต่างจากฉบับของยูทหนา มุกดาสนิท คือให้ความสำคัญแต่ไม่มากเท่าฉบับของเรียว กิตติกร

นอกจากนี้ภาพยนตร์คู่กรรมฉบับของยูทหนา มุกดาสนิท และเรียว กิตติกร มีส่วนที่เหมือนกันในด้านวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ ดังนี้

- สังคมญี่ปุ่นให้ความสำคัญแก่เรื่องประโยชน์ส่วนรวมมาก สังเกตได้จากกองทัพทหารญี่ปุ่นที่เน้นความสำคัญของกลุ่มตนเอง การรวมกลุ่มนั้นเน้นการมีส่วนร่วมและความร่วมมือกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในยามที่มาอยู่นอกประเทศของตนเอง เช่น ตอนที่โกโบริแสดงความยินดีให้หมอยชิโนะ มอร์ฟีนที่เหลือน้อยไปเพื่อรักษาเพื่อนทหารของตนที่มีโอกาสรอดจะเป็นประโยชน์กว่า โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าตนเอง

- สังคมญี่ปุ่นเน้นการจัดอันดับสูงต่ำ ให้ความสำคัญสูงกับระดับภาษาในการพูดต่อคนอื่นจึงมีภาษาพูดหลายระดับ เช่น ตอนที่โกโบริเรียก แม่และยายของอังซุมาลินว่า ท่านแม่และท่านยาย ซึ่งในภาษาญี่ปุ่นของคำว่าท่าน คือ ซะมะ ถือเป็นการยกย่องและให้เกียรติผู้ที่อาวุโสกว่า
- โกโบริมาบ้านอังซุมาลินกับหมอยชิ โดยก่อนเข้าบ้านมีการขออนุญาต รวมถึงตอนที่โกโบริขออนุญาตอังซุมาลินขึ้นห้องนอนเป็นลักษณะของคนญี่ปุ่นของคนญี่ปุ่นที่จะรักษามารยาท โดยการขออนุญาตทุกครั้งที่มีการรบกวนอีกฝ่ายหนึ่ง

2. ประเพณี ขนบธรรมเนียมและจารีต

ภาพยนตร์ในฉบับของยูทธนา มุกดาสนิท เลื่อนนำเสนอประเพณี ขนบธรรมเนียมและจารีต ในรูปแบบที่เข้มข้น โดยใช้มุมมองของสังคมที่อยู่ในช่วงที่สร้างภาพยนตร์ภาคนี้ในปี.ศ.2538 เสนอวัฒนธรรมในรูปแบบดั้งเดิมโดยไม่ได้นำมาคิดแปลงแต่อย่างใด สามารถเห็นได้เหตุการณ์ต่างๆที่มีเอกลักษณ์ในภาพยนตร์ในฉบับของยูทธนา มุกดาสนิท ดังนี้

- แม่ของโกโบริกล่าวว่าตนต้องทำตามที่พ่อของโกโบริบอกทุกอย่าง โดยเฉพาะเรื่องผู้หญิงที่จัดหาไว้ให้ เพราะความสุขของพ่อโกโบริคือสิ่งที่ตนพอใจ ได้แสดงถึงลักษณะซึ่งเป็นหลักดำเนินชีวิตของผู้ชายเป็นใหญ่ ให้ความสำคัญต่อผู้หญิงน้อยมาก โดยผู้หญิงนั้นเป็นผู้รับใช้ผู้ชายในครอบครัว
- ระหว่างที่โกโบริคุยกับแม่ แม่ของโกโบริกำลังจัดดอกไม้ในแจกันอยู่ โกโบริจะเข้าไปช่วยเหลือ แต่แม่ได้ห้ามไว้ อีกทั้งบอกว่า ความจริงนั้นการจัดดอกไม้เป็นงานของผู้หญิง ซึ่งแสดงถึงเรื่องเพศของญี่ปุ่น ที่มีการกำหนดกิจกรรมสำหรับผู้หญิงไว้ด้วย
- แม่ของโกโบริจัดดอกไม้ในบ้าน โดยญี่ปุ่นเรียกการจัดดอกไม้ว่า อิเคะบานะ เป็นศิลปะการจัดดอกไม้ดั้งเดิมแบบญี่ปุ่นซึ่งเป็นการจัดดอกไม้ กิ่งไม้ หรือหญ้าตามธรรมชาติไว้ในแจกัน โดยมีเทคนิคการจัดแบบต่างๆเพื่อเอาไว้มอบ ซึ่งกิจกรรมนี้ถือเป็นส่วนหนึ่งแห่งความสุนทรีย์ของสตรี

- แม่โกโบริถามถึงเรื่องรูปหญิงสาวที่นำมาให้โกโบริ ดูว่าเป็นอย่างไร โดยแม่โกโบรินั้นแสดงความพอใจกับ ผู้หญิงคนนี้นี้มาก เพราะมีความเป็นแม่ศรีเรือน คนญี่ปุ่นในสมัยนั้น ภรรยาหน้าที่ที่สำคัญคือการทำงานบ้าน รับผิดชอบและเลี้ยงดูบุตร จะต้องเป็นแม่บ้านที่ดีและคอยปรนนิบัติสามีหลังจากกลับมาจากงาน

- พ่อแม่ของโกโบริ มีการนัดพบหญิงสาวไว้สำหรับโกโบริที่งานเทศกาลของศาลเจ้า โดยแม่ฝ่ายผู้หญิงเป็นคนพาลูกของตนมาพบ โดยชาวญี่ปุ่นเรียกพิธีการนี้ว่า โอะมิอิ คือการนัดพบหาคู่แต่งงาน เพราะในสมัยก่อน ไม่ใช่เรื่องแปลกที่คนญี่ปุ่นจะแต่งงานตามความต้องการของผู้นำครอบครัวมากกว่าความต้องการส่วนตัว

- โกโบริขอแม่เลือกผู้หญิงด้วยตัวเอง แต่ถูกแม่คัดค้านเพราะผิดประเพณีของประเทศตนเอง ในสมัยนั้น การเลือกคู่ครองจะมีการนัดพบคู่ตัวที่เรียกว่า โอะมิอิ โดยพ่อแม่ทั้งสองฝ่ายเป็นคนติดต่อให้กันและกัน

- โกโบริบอกอังซุมาลินว่าต้องการได้ลูกชาย แสดงถึงค่านิยมความสำคัญเรื่องเพศ ในสมัยนั้นสตรีมีบทบาทในทางสังคมน้อยกว่าผู้ชายที่มีโอกาสมากกว่าทุกด้านทั้งในด้านศึกษาและมีการงานที่ดีได้

- โกโบริ บอกอังซุมาลิน ว่าตนจะจำภาพทางช่างเผือก เพราะที่นั่นมีแต่ความสุขมีแต่ความสวยงาม ไม่มีสงคราม ไม่มีหน้าที่ ที่จะทำให้เราต้องหมองใจกัน โดยทางช่างเผือกอยู่ในตำนานของญี่ปุ่นมาช้านาน ใน เทศกาลทานาบาตะ คือวันแห่งความรักและความสมหวังของดาวสองดวง คือดาวไอริ และสิโกโบชิ ในทุกๆปีของวันที่ 7 เดือน 7 โดยคนญี่ปุ่นเชื่อสืบต่อกันมาว่าเทศกาลนี้จะทำให้คนรักได้สมหวังและได้พบกัน

ในภาพยนตร์ฉบับของเรียว กิตติกร เลื่อนนำมุมมองของคนในยุคปัจจุบันซึ่งมองว่าวัฒนธรรมญี่ปุ่นเป็นสิ่งที่สวยงาม มีเอกลักษณ์ ทำให้ภาพยนตร์ฉบับของเรียว กิตติกร จะมีความทันสมัยและมีความเป็นปัจจุบันสอดแทรกผสมผสานเข้าไปในรูปแบบประเพณี ขนบธรรมเนียมและจารีต จึงมีความต่างจากภาพยนตร์ฉบับของ ยุทธนา มุกดาสนิท ดังนี้

- กลุ่มทหารญี่ปุ่นเมมาเหล่า โวยวายและพึ่งสวนหลังบ้านของอังศุมาลินซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ผิดกับคุณธรรมของคนญี่ปุ่น การพูดจาเสียงดัง เออะอะโวยวาย เป็นสิ่งที่ถูกตำหนิของสังคมญี่ปุ่น โกโบริแสดงความรับผิดชอบต่อลูกน้องตนเองโดยไล่ตบหน้าทีละคนและสั่งให้ลูกน้องทั้งห้าคน โกงคำนับและกล่าวคำขอโทษเป็นภาษาญี่ปุ่น

- โกโบริทำอาหารตอบแทนความช่วยเหลือที่อังศุมาลินช่วยชีวิตไว้โดยตั้งใจมาทำเทอริยากิให้กิน การนำอาหารญี่ปุ่นที่นิยมและแพร่หลายชนิดหนึ่งมาให้ทดลองชิม นับว่าเป็นการเผยแพร่อาหารประจำชาติของตนเอง

- ตอนตรวจสุขภาพที่โรงพยาบาล แสดงความเป็นระเบียบของทหารญี่ปุ่น โดยมีที่นั่งสองแถว แถวละประมาณ 4 คน เมื่อคนหนึ่งตรวจร่างกายเสร็จ ทุกคนที่จะถูกสั่งให้ยืน คนต่อไปจะถูกแทนที่ ส่วนคนที่ตรวจเสร็จก็ย้ายไปนั่งตรวจจุดต่อไป คุณที่ยืนรอยังไม่ถึงคิวก็จะนั่งลง

- โกโบริเข้ามาพบลุงที่โรงฆ่า โดยลุงกำลังจี่ฆ่าเข้ามาเก็บ มีแผ่นป้ายคันจิ 4 ตัวอักษรคือ มิตร สันติ บริสุทธิ์ สว่าง ลุงพูดกับโกโบริ โดยมีเนื้อหาว่าเป็นทหารนั้นควรจะมีความรับผิดชอบ สิ่งที่โกโบริทำนั้นก็เหมือนกองทัพกระทำ ฟังเราควรสร้างมิตรภาพกับคนไทยให้ได้ อย่างไรก็ตามลุงคิดว่าการแต่งงานเป็นการตัดสินใจที่ดีแล้ว

โกโบริกลับไปโดยไม่ได้พูดอะไรโต้ตอบ ทำได้เพียงรับฟังคำจากผู้อาวุโสและปฏิบัติตามซึ่งแตกต่างจากฉบับของยูทรินา มุกดาสนิทที่ความเห็นของลุงโกโบริมุ่งเน้นเรื่องการแต่งงานเพราะทางการเมืองไม่เกี่ยวกับเรื่องส่วนตัวหรือชื่อเสียงแต่อย่างใด

- โกโบริกับลุงได้จี่ฆ่าคุยกันที่กองบัญชาการ โกโบริได้กำชับกับลุงเรื่องลูกของตน หากฝ่ายอังศุมาลินไม่ต้องการ จะรบกวนให้ส่งลูกของตนกลับประเทศไประหว่างที่ตนจะไปปฏิบัติงานที่พม่า ซึ่งแสดงถึงวัฒนธรรมการเลี้ยงลูกของคนญี่ปุ่น คนญี่ปุ่นจะดูแลเอาใจใส่ลูกของตัวเองมากตั้งแต่ทารกจนถึงมีครอบครัว โดยญี่ปุ่นมีรูปแบบการเลี้ยงดูลูกที่เปลี่ยนไปตามวัยเป็นลักษณะเฉพาะไม่เหมือนประเทศอื่น เช่น วัยทารก อบอุ่นให้ห่างจากอก วัยเด็กเล็กปล่อยให้ห่างจากอกได้แต่อย่าปล่อยให้เด็กไปไหนไกล ช่วงวัยรุ่นสามารถปล่อยให้ไปไหนก็ได้แต่อย่าปล่อยให้ห่าง เป็นต้น

ภาพยนตร์ทั้งฉบับของยูทงนา มุกดาสนิทและภาพยนตร์ฉบับของเรียว กิตติกร มีส่วนที่นำเสนอในเรื่องประเพณี ขนบธรรมเนียมและจารีตเหมือนกัน แต่มีความแตกต่างกันทางบริบทของผู้กำกับ ดังนี้

-ภาพยนตร์ฉบับของยูทงนา มุกดาสนิท มีพิธีหมั้นแบบไทยผสมกับรูปแบบญี่ปุ่นคือ มีการให้ดื่มชาญี่ปุ่น พิธีชงชาแฝงไว้ด้วยความหมายอันลึกซึ้ง ไม่เฉพาะแต่กิริยามารยาทในการดื่มชาแต่ยังรวมถึงจิตวิญญาณแห่งเซน (zen = ศาสนาพุทธนิกายเซน) และวะบิ (wabi = ความเงิบอย่างราบเรียบ) ความมีเหตุผล การคำนึงถึงผู้อื่น ซึ่งล้วนเป็นทักษะที่มีต่อชีวิตทั้งสิ้น แตกต่างกับภาพยนตร์ฉบับของเรียว กิตติกรมีพิธีหมั้นที่งานหมั้น มีการร้องเพลงเป็นภาษาญี่ปุ่นบนเรือระหว่างเดินทางมาสู่ห้องอังศุมาลินทางเรือพร้อมถือของหมั้นแห่ขบวนขันหมากบนเรือไปบ้านอังศุมาลิน เมื่อถึงบ้านอังศุมาลินมีวิธีการหมั้นแบบไทยทั้งหมด จึงวิเคราะห์ได้ว่าคู่กรรมฉบับของยูทงนา มุกดาสนิทจะเน้นรายละเอียดในพิธีหมั้น โดยนำรูปแบบญี่ปุ่นมาผสมเพื่อแสดงให้เห็นว่าวัฒนธรรมของญี่ปุ่นนั้นสามารถยืดหยุ่นและปรับให้เข้ากับวัฒนธรรมประเทศอื่นๆได้ ต่างกับคู่กรรมฉบับของเรียว กิตติกร ที่ใช้มุมมองของโกโบริเป็นผู้นำเยือนไทย ต้องทำตามประเพณีของประเทศไทยเป็นหลักในส่วนของงานหมั้น

- งานแต่งงานในฉบับของยูทงนามุกดาสนิท เป็นพิธีแต่งงานแบบดั้งเดิมของชาวญี่ปุ่น คือการแต่งงานแบบนิกายชินโต โดยอังศุมาลินสวมชุดกิโมโนสีขาว เก้าอี้ม้วน สวมหมวกหรือผ้าคลุมผม ส่วนโกโบริใส่ชุดทหารอากาศเครื่องแบบเต็มยศ โดยจัดงานแบบใหญ่โต เพื่อเป็นเกียรติแก่คู่บ่าวสาวและครอบครัว ในงานแต่งงานมีเครื่องดนตรีญี่ปุ่นบรรเลงตลอดงาน ซึ่งการนำเสนอก็ต่างจากคู่กรรมฉบับของเรียว กิตติกร โดยในงานแต่งงานมีผู้สื่อข่าว กองทัพทหารญี่ปุ่นและไทยจำนวนมาก มีคนญี่ปุ่นและคู่แต่งงานอีกสามคู่มาเข้าร่วมขบวน เป็นพิธีแต่งงานแบบดั้งเดิมของชาวญี่ปุ่นแบบนิกายชินโต ที่คู่บ่าวสาวจะต้องสวมชุดแต่งงานแบบดั้งเดิมของศาลเจ้าชินโต ซึ่งเจ้าสาวมักจะสวมเป็นชุดกิโมโนสีขาว เก้าอี้ม้วน สวมหมวกหรือผ้าคลุมผม สวมรองเท้าเกี๊ยะ โดยเน้นการจัดงานแบบใหญ่โตและใช้งบประมาณสูง เพื่อให้เป็นเกียรติให้แก่คู่บ่าวสาวและครอบครัว

3.แนวคิดเดียวกัน ความเป็นชาตินิยม ความเสียสละ และอุดมคติในสังคม

ภาพยนตร์ฉบับของยุทธนา มุกดาสนิท ได้นำเสนอเรื่องแนวคิดเดียวกัน ความเป็นชาตินิยม ความเสียสละและอุดมคติในสังคม มากกว่าคู้กรรมฉบับของเรียว กิตติกร เพราะว่ารูปแบบในการสร้างหนังของยุทธนา มุกดาสนิท ให้สำคัญกับความสมจริงโดยมีการกล่าวถึงจักรพรรดิบ่อยครั้งเพื่อเป็นสิ่งที่กระตุ้นให้ทหารมีความฮึกเหิม และนำเสนอให้เห็นถึงความยิ่งใหญ่ของกองทัพญี่ปุ่น ดังนี้

- ผู้นำกองทัพญี่ปุ่นได้ประกาศทำสนธิสัญญาไตรภาคีกับประเทศเยอรมันและอิตาลี โดยทหารได้เริ่มรวมกลุ่มและเข้าแถวเป็นขบวน โกโบริได้ล่ำลาพ่อแม่และหญิงสาวที่ถูกหมั้นหมายไว้ ก่อนที่จะเดินไปสมทบกับขบวนทหาร โดยทั้งสองด้านขนาบของแถวนั้นมีคนญี่ปุ่นจำนวนมากโบกธงชาติเป็นการสรรเสริญชาติตนเอง

- เมื่อกองทัพญี่ปุ่นถึงประเทศไทย แม่ทัพ (ลุงโกโบริ) ได้ประกาศว่า ชัยชนะของประเทศนั้นขึ้นอยู่กับตัวทหารเอง จึงทำหน้าที่ของตัวเองให้ดีเพื่อจักรพรรดิ แสดงถึงโครงสร้างสังคมของคนญี่ปุ่นสมัยก่อนที่ต่างก็มุ่งมั่นในภารกิจเพื่อจักรพรรดิ มุ่งขยายจักรวรรดิญี่ปุ่นให้แผ่ไพศาลออกไป

- ตามผลตาวัวโดนทหารญี่ปุ่นจับเพราะขโมยเสบียงในกองทัพญี่ปุ่นและโดนทำโทษ โดยเป้าหมายของการทำโทษของคนญี่ปุ่นคือเพื่อที่เป็นแบบอย่างให้คนอื่น จะได้ไม่มีใครทำเป็นเยี่ยงอย่าง ตอนประกาศโทษนั้นญี่ปุ่นได้บอกว่ากองทัพเรือนี้เป็นของเทพพระจักรพรรดิซึ่งแสดงถึงคนญี่ปุ่นสมัยช่วงสงครามโลกครั้งที่สองนั้น ต่างมุ่งมั่นในการทำสิ่งต่างๆเพื่อพระจักรพรรดิ โดยมุ่งขยายจักรวรรดิญี่ปุ่นให้ขยายออกไป “จักรพรรดิ” เป็นเครื่องมือในการปกครองที่มีประสิทธิภาพที่สุดที่นำมาเพื่อฟื้นฟูประเทศ บางกระทำต่อส่วนร่วมจะมีการใช้นามขององค์พระจักรพรรดิมาอ้าง ซึ่งทัศนคติได้รับมาจากลัทธิชินโตซึ่งเป็นลัทธิประจำชาติ ความจงรักภักดีของญี่ปุ่นที่มีต่อองค์พระจักรพรรดิในช่วงสมัยก่อนสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่สองนั้นเป็นตัวอย่างที่ชัดเจนที่สุด

- สโมสรมานายทหารญี่ปุ่นถนนสีลม มีกลุ่มทหารนั่งแลกเปลี่ยนกันเรื่องผู้หญิงชาติต่างๆ รวมทั้งชาติญี่ปุ่นเองด้วย ทหารมีการแสดงลูกเพศหญิงคล้ายเป็นวัตถุ โดยมีการเปรียบเทียบผู้หญิงว่าชาติเกาหลีดีกว่าประเทศอื่น

เพราะนี่เป็นพื้นฐานความคิด ผู้ชายญี่ปุ่นที่ทะเลาะกับภุมิใจในชาติของตัวเองในช่วงนั้นและมีลัทธิขงจื้อเป็นหลักดำเนินชีวิตเรื่องผู้ชายเป็นใหญ่ ให้ความสำคัญผู้หญิงน้อยมาก จนกลายเป็นว่าเป็นลัทธิเหยียดหยามผู้หญิง

- โกโบริบอกให้โอะตะไม่ต้องรอตนกกลับญี่ปุ่น ให้ทำตามสิ่งที่ตนเองต้องการ แต่โอะตะยื่นกรานที่จะรอรเพราะเป็นหน้าที่ของคนที่ต้องรอวีรบุรุษกลับมา แสดงถึงหน้าที่ที่เพศหญิงถูกกำหนดไว้ให้ ต้องทำเพราะไม่มีทางเลือกไม่ใช่เพราะรัก

- พ่อสอนโกโบริว่า การทำตามหน้าที่นั้นจะทำให้คนเป็นผู้ใหญ่ที่ดี และจงจำไว้ตลอดว่าต้องรับใช้ชาติ ซึ่งตรงกับลักษณะเด่นสังคมและวัฒนธรรมญี่ปุ่นคือ การทำงานหนัก ความซื่อสัตย์และการอุทิศตัวเพื่อกลุ่ม

- โกโบริได้พูดคุยข้อของทหาร คือ 1.ทหารต้องเสียสละ 2.ทหารต้องฝึกฝน 3.ทหารต้องกล้าหาญ 4.ทหารต้องศรัทธา 5.ทหารต้องมียศฐา ซึ่งเป็นการกระตุ้นความรู้สึกเอกลักษณะและชาตินิยมสูงเกินไป จนมีแนวโน้มเป็นเชื้อชาตินิยมเพื่อสร้างสรรค์ให้กระทำเพื่อความยิ่งใหญ่ความมีอำนาจของชาติตน

- มีการพาดหัวข่าว “วัฒนธรรมไทย-ญี่ปุ่น กระชับแน่นด้วยสาวน้อยไทย” แสดงถึงการใช้สตรีเป็นเครื่องมือในการผูกกับสัมพันธมิตร

ภาพยนตร์ฉบับของเรียว กิตติกร ได้นำเสนอเรื่องแนวคิดเดียวกัน ความเป็นชาตินิยม ความเสียสละและอุดมคติในสังคม แตกต่างกับคู่กรรมฉบับของยูทหนา มุกดาสนิท โดยแสดงความเป็นปัจเจกของแต่ละบุคคลมากกว่าภาพรวม ดังนี้

- เพื่อนทหารของโกโบริที่ไปร่วมค้นบ้านอังศุมาลิน แสดงอาการไม่พอใจโกโบริเพราะแสดงถึงเรื่องส่วนตัวให้เห็นอย่างชัดเจนโดยการขอให้ช่วงเกรงใจในการตรวจบ้านครั้งนี้ การกระทำที่สื่อให้เห็นเป้าหมายส่วนตัวอย่างชัดเจนแบบนี้จึงทำให้ถูกแสดงความจริงใจได้ในกลุ่มของตนเอง
- ชวนอังศุมาลินไปญี่ปุ่น เพราะอยากให้ไปลองชิมเทอริยากิของจริง แสดงถึงลักษณะของคนญี่ปุ่นที่ชอบเผยแพร่วัฒนธรรมของตนเองให้แพร่ขยายออกไป
- หมอได้บอกโกโบริว่าชาวบ้านได้กล่าวหาว่าโกโบริและอังศุมาลินแอบไปทำเรื่องที่ไม่ดีกันขณะที่โกโบริพาอังศุมาลินหลบระเบิดหลังสวน ถือเป็นการลบหลู่เกียรติผู้ใหญ่ไทย โดยหมอจำเป็นต้องรายงานให้ลุงของโกโบริทราบ ทำให้เห็นได้ชัดว่าคนญี่ปุ่นถือเรื่องเกียรติยศและชื่อเสียงเป็นสิ่งที่สำคัญ เมื่อทำผิดก็ต้องมีความละเอียด แสดงความรับผิดชอบในการกระทำของตัวเองและไม่ทำให้ส่วนรวมเสียเพราะเรื่องส่วนตัวซึ่งตรงกับหลักความคิด “บุชิโด” ที่จะตระหนักในศักดิ์ศรีของตน สอนให้กลัวความอายและหลักในการรักษาหน้า
- ฝ่ายทหารเยอรมันมาตรวจพื้นที่แถวบ้านของอังศุมาลิน เพราะได้รับการแจ้งว่ามีนักโทษหลบซ่อน โกโบริช่วยปฏิเสธทำให้ตนรู้สึกทรยศต่อชาติและหน้าที่ของตน โดยตัดพ้ออังศุมาลินว่าตนนั้นเพิ่งทรยศเกียรติของตัวเอง เกียรติของชาติตัวเองก็เพื่ออังศุมาลิน สาเหตุที่โกโบริเสียใจก็เพราะพื้นฐานของคนญี่ปุ่นเป็นคนที่มีความเป็นชาตินิยมสูง ทำเพื่อส่วนรวมมากกว่าเพื่อปัจเจกบุคคลจึงมีความรู้สึกผิดที่ตนทำผิด
- โกโบริเป็นล่ามมีหน้าที่แปลข้อความที่พวกใต้ดินให้การและแปลฝ่ายที่ญี่ปุ่นถาม โกโบริทำตามหน้าที่โกโบริเป็นแค่ทหาร ต้องรับฟังแค่คำสั่งจากผู้บังคับบัญชาเพียงอย่างเดียว โกโบริไม่สามารถอธิบายทุกอย่างได้เพราะตนเป็นคนญี่ปุ่น การที่โกโบริช่วยเหลืออังศุมาลินหลายครั้งก็รู้สึกเสียเกียรติและทรยศต่อชาติตัวเอง แสดงให้เห็นอย่างเด่นชัดว่า คนญี่ปุ่นให้ความสำคัญกับกลุ่มมากกว่าปัจเจกบุคคลโดยคนญี่ปุ่นมักไม่กระทำการใดๆที่สื่อให้เห็นว่าเพื่อเป้าหมายส่วนตัว จะต้องให้ความซื่อสัตย์และจงรักภักดีต่อพวกพ้องของตนเอง

สรุป

วัฒนธรรมเข้ามามีส่วนร่วมกับภาพยนตร์ในหลายลักษณะ ด้านหนึ่งเป็นเรื่องของความสมจริงในการเสนอให้เห็นถึงภาพของบริบททางวัฒนธรรมที่ภาพยนตร์นั้นดำเนินเรื่องอยู่ เช่น ฉาก, สถานที่, จารีต, ขนบธรรมเนียม และประเพณีต่างๆ เช่น ในเรื่องคู่กรรมจะมีการใช้บริบททางวัฒนธรรมของญี่ปุ่น ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับโก โบริและทหารญี่ปุ่นที่เข้ามาอยู่ในประเทศไทย การให้ความสำคัญของวัฒนธรรมนี้มีลักษณะที่แตกต่างกันออกไปของคู่กรรมทั้งสองฉบับ หนึ่งหนึ่งเพื่อสร้างให้เกิดความน่าเชื่อถือและสมจริง ที่จะถูกย่ำในลักษณะที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับการศึกษาและจุดที่ภาพยนตร์มุ่งเน้นในการนำเสนอ

ซึ่งนอกจากทำให้เกิดความสมจริงในภาพยนตร์แล้ว วัฒนธรรมยังมีส่วนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินเรื่องและทิศทางของเรื่องและปมความขัดแย้งต่างๆที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่ได้รับการปลูกฝังกับสิ่งที่ต้องเผชิญในสถานการณ์เฉพาะหน้า เช่น วัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับความซื่อสัตย์ในหน้าที่ของทหาร, ความรักชาติ, ความมีวินัย, ความกล้าหาญ, ความเสียสละ ซึ่งเป็นเรื่องของหน้าที่กับความรักที่เกิดขึ้น ภาพยนตร์ทั้งสองฉบับ มีจุดมุ่งเน้นในการเสนอที่มีความแตกต่างกัน

จากการศึกษาสามารถแบ่งให้เห็นได้เป็น 2 ลักษณะ

1. เกิดจากการตีความของผู้กำกับซึ่งอาจมุ่งเน้น ไปสู่ประเด็นของความรักที่มองผ่านฝ่ายหญิง คือ อังศุมาลิน ในฉบับของ ยุทธนา มุกดาสนิท และการมุ่งเน้นให้เห็นถึงปมขัดแย้งในใจของโก โบริกับความรักชาติในฉบับของเรียว กิตติกร
2. เป็นรูปแบบหรือวิธีการนำเสนอของผู้กำกับในการสร้างให้เกิดความสมจริงอย่างละเอียดและพิถีพิถัน หรือสร้างให้เกิดความรู้สึกในเชิงสัญลักษณ์ในแบบของ เรียว กิตติกร

1. การตีความที่แตกต่างกันของผู้กำกับ

1.1. ยุทธนา มุกดาสนิท ภาพยนตร์ฉบับนี้ให้ความสำคัญเรื่องของวัฒนธรรมญี่ปุ่นในรูปแบบดั้งเดิมและเข้มข้น โดยมีการถ่ายทำในสถานที่จริงในประเทศญี่ปุ่น ภาพยนตร์ฉบับนี้ให้ความสำคัญกับความสมจริง มุมมองในการตีความในฉบับนี้จะมีลักษณะที่เอาความเป็นญี่ปุ่นทั้งในด้านสังคม ประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิตและความเป็นอยู่ ความเป็นชาตินิยมแบบดั้งเดิมมานำเสนอโดยไม่มีการนำมาดัดแปลง โดยภาพยนตร์ฉบับนี้ใช้มุมมองของคนช่วงสงครามโลกครั้งที่สองเป็นตัวดำเนินเรื่องราว ยุทธนา มุกดาสนิท ให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมญี่ปุ่นแบบดั้งเดิมอย่างมากและเลือกที่จะนำเสนอเอกลักษณ์ประจำชาติของญี่ปุ่นที่มีความโดดเด่น อาทิเช่น กองทัพทหาร และจักรพรรดิ เป็นต้น ในภาพยนตร์ฉบับนี้ มีการนำเสนอวัฒนธรรมญี่ปุ่นในเรื่องความเป็นชาตินิยมสูง โดยเสนอให้เห็นความแข็งแกร่งของกองทัพญี่ปุ่นในช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง โดยจะให้ความสำคัญในภาพรวมแบบกว้างๆ การตีความคู่กรรมฉบับของยุทธนา มุกดาสนิท จึงมีลักษณะการนำเสนอวัฒนธรรมญี่ปุ่นในรูปแบบดั้งเดิม โดยการนำเสนอให้เห็นภาพรวมของความยิ่งใหญ่ของกองทัพญี่ปุ่นอย่างมีรูปธรรมทำให้ผู้ชมสามารถซึมซับวัฒนธรรมญี่ปุ่นได้อย่างเรียบง่าย

1.2. เรียว กิตติกร ภาพยนตร์ฉบับนี้ใช้การตีความในรูปแบบที่ผู้กำกับดำเนินเรื่องราวผ่านโกโบ ริซังต่างจากคู่กรรมฉบับอื่นๆ ที่ส่วนมากจะเป็นการเล่าเรื่องทั้งสองฝ่ายและมีอังซุมาลินเป็นตัวดำเนินเรื่อง คู่กรรมฉบับนี้มีความพิเศษตรงที่จะนำเสนอในมุมมองของโกโบริ ผู้ชมจึงจะรับรู้เรื่องราวต่างๆ ไปพร้อมๆ กับโกโบริซึ่งคู่กรรมฉบับอื่นนั้นผู้ชมจะรู้เหตุการณ์ก่อนตัวละครทั้งสองฝ่าย อีกทั้งคู่กรรมฉบับนี้มีการนำเสนอในเรื่องความรักของหนุ่มสาวเป็นหลัก โดยนำเอาเรื่องสงครามมาเป็นปัจจัยประกอบเท่านั้น โดยเนื้อเรื่องในฉบับนี้ผู้กำกับได้ตีความบุคลิกตัวละครของโกโบริต่างจากฉบับอื่นๆ โดยโกโบริในฉบับของเรียว กิตติกรนั้น มีความเป็นหนุ่ม อ่อน โยน และยังมีความเป็นเด็กแต่ต้องมาทำหน้าที่เพื่อประเทศชาติ ต่างจากฉบับของยุทธนา มุกดาสนิท ที่นำเสนอโกโบริในลักษณะที่จริงจัง มีความรักชาติสูง ดูห้าวหาญและเป็นผู้ใหญ่ ส่วนพิธีแต่งงานในภาพยนตร์ฉบับนี้ในส่วนของพิธีหมั้น ฉบับของเรียว กิตติกร จะใช้รูปแบบการหมั้นแบบไทยโดยไม่ได้ผสมความเป็นญี่ปุ่นเข้าไปนัก ต่างจากฉบับของ

ยุทธนา มุกดาสนิท ที่มีการผสมผสานความเป็นญี่ปุ่นในพีธีหมั้น ส่วนงานแต่งงานฉบับของเรียว กิตติกรมีการนำเสนอที่มีจินตนาการของผู้กำกับผสมเข้าไปอีกทั้งมุมมองจากยุคปัจจุบันมองกลับไปอดีตในสมัยนั้น ทำให้มีรูปแบบงานแต่งงานที่ยิ่งใหญ่ อลังการ ต่างกับฉบับของยุทธนา มุกดาสนิท ที่เน้นตามฉบับในดั้งเดิมในยุคนั้นๆ ไม่มีการตัดแปลงใดๆทั้งสิ้น

2. วิธีการนำเสนอของภาพยนตร์

2.1. วิธีการนำเสนอภาพยนตร์ฉบับของยุทธนา มุกดาสนิท

ในภาพยนตร์ฉบับนี้มีวิธีการนำเสนอรายละเอียดที่มีความละเอียดตามแบบฉบับของนวนิยาย โดยมีการนำเสนอให้เห็นวัฒนธรรมญี่ปุ่นที่มีความสมจริง ซึ่งนับว่าหาได้ยากในช่วงสมัยนั้น โดยใช้สถานที่จริงเป็นฉากประกอบ และมีคำบรรยายใต้ภาพเป็นภาษาอังกฤษเพื่อให้ผู้ชมต่างชาติสามารถรับชมได้ซึ่งถือเป็นลักษณะพิเศษในรูปแบบของภาพยนตร์ฉบับนี้ นับได้ว่าเป็นอีกก้าวของการพัฒนาภาพยนตร์ไทย ในส่วนรูปแบบของผู้กำกับจะเน้นความสมจริงของภาพยนตร์ ความเป็นชาตินิยม และนำเสนอวัฒนธรรมญี่ปุ่นอย่างละเอียด โดยคงเอกลักษณ์เดิมไว้

2.2. วิธีการนำเสนอภาพยนตร์ฉบับของเรียว กิตติกร

รูปแบบภาพยนตร์คู่กรรมในฉบับของเรียว กิตติกรมีลักษณะที่สดใสกว่าฉบับอื่นๆ เห็นได้จากการเปิดเรื่องที่มีการ์ตูนและทำนองเพลงที่สดใสเปรียบเสมือนการเกริ่นให้ผู้ชมรับรู้ก่อนว่าภาพยนตร์ฉบับนี้จะไม่เหมือนกับภาพยนตร์คู่กรรมฉบับอื่นๆที่ผ่านมา โดยผู้กำกับนั้นได้ปรับมุมมองของเนื้อเรื่องให้เป็นลักษณะเรื่องราวความรักของหนุ่มต่างเชื้อชาติแทนการให้ความสำคัญเรื่องสงคราม ถึงแม้จะมีรูปแบบการนำเสนอที่แปลกออกไปแต่ภาพยนตร์ฉบับนี้ก็ยังมีการนำเอาวัฒนธรรมญี่ปุ่นมาใช้ในการดำเนินเรื่องเช่นเดียวกับภาพยนตร์คู่กรรมฉบับอื่นๆ ซึ่งรูปแบบการนำเสนอของเรียว กิตติกร มีความเป็นเอกลักษณ์สูงเพราะมีการตีความทั้งเนื้อเรื่อง ตัวละครเป็นรูปแบบใหม่และทันสมัยผ่านสายตาของคนในยุคปัจจุบันซึ่งนับได้ว่าเป็นภาพยนตร์คู่กรรมฉบับที่มีความแตกต่างจากคู่กรรมทุกฉบับที่ผ่านมา

3. ยุคสมัยและค่านิยมของสังคมที่เปลี่ยนไป

3.1. คู่กรรมฉบับของ ยุทธนา มุกดาสนิท

ในฉบับนี้ให้ความสำคัญในเรื่องเอกลักษณ์แบบดั้งเดิมของวัฒนธรรมของญี่ปุ่นในช่วงสมัย สงครามโลกครั้งที่สองไว้ให้มีความสมจริงมากที่สุด อีกทั้งนำเสนอภาพความเป็นอยู่ รูปแบบวิถีชีวิต ประเพณีและความคิดของคนในสมัยนั้นได้โดยเสมือนจริง ภาพยนตร์คู่กรรมฉบับนี้นับเป็นฉบับที่มีความสมจริงและมีความพิถีพิถันในเรื่องวัฒนธรรมสูง โดยมุมมองการนำเสนอของยุทธนา มุกดาสนิทมี ลักษณะคือการเลือกเหตุการณ์ ณ ช่วงนั้นมาทำให้มีความคงเดิมให้มากที่สุด เพื่อความสมจริงของ ภาพยนตร์ คู่กรรมฉบับของ ยุทธนา มุกดาสนิทจึงนับว่าเป็นคู่กรรมฉบับที่สมบูรณ์และพิถีพิถัน

3.2. คู่กรรมฉบับของ เรียว กิตติกร

ในฉบับนี้มีลักษณะแตกต่างจากคู่กรรมฉบับของยุทธนา มุกดาสนิท อย่างเห็นได้ชัด สังเกตได้จากการดำเนินเรื่อง โดยอาศัยการนำมุมมองของผู้กำกับและคนในยุคปัจจุบันที่มองกลับไปในช่วง สงครามโลกครั้งที่สองมาใช้ ทำให้รูปแบบของภาพยนตร์ฉบับนี้มีความทันสมัย ซึ่งแตกต่างกับฉบับ ของยุทธนา มุกดาสนิท เพราะในปัจจุบันมุมมองเรื่องสงครามนี้กลายเป็นเพียงประวัติศาสตร์จึงไม่ แสดงถึงความโหดร้ายของสงครามเท่ากับยุคสมัยก่อน ทั้งด้านวัฒนธรรม ลักษณะท่าทางตัวละคร แนวคิด ประเพณี หรือความเคร่งครัดในเรื่องชาตินิยมของโกโบริที่ไม่ได้มีความเป็นชาตินิยมอย่างแรงกล้าโดยใช้มุมมองของสังคมในปัจจุบันที่ความเป็นชาตินิยมที่ลดลง แสดงให้เห็นถึงยุคสมัยที่เปลี่ยนไป โดยเรียว กิตติกร อีกทั้งมีการนำเสนอเรื่องความรักของหนุ่มสาวที่แตกต่างกันทางเชื้อชาติ เป็นความรัก ที่สุดใจโดยนำเรื่องสงคราม หน้าที่มาเป็นตัวเชื่อมโยงในการดำเนินเรื่อง การดำเนินเรื่องจึงอยู่ที่ตัว ละครโกโบริและอังซุมาลิน มากกว่าเรื่องสงคราม กล่าวคือมีการนำเสนอความเป็นปัจเจกบุคคลมากกว่า ส่วนรวมคือเรื่องกองทัพทหาร หรือ องค์จักรพรรดิ จึงนับว่าคู่กรรมฉบับที่มีความทันสมัยและแปลก ใหม่

บรรณานุกรม

เอกสารภาษาไทย

คำรงค์ ฐานดี. (2545). **สังคมและวัฒนธรรมญี่ปุ่น**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

บุญลักษณ์ บุญญะเขตมาลา. (2533). **ศิลปะแขนงที่เจ็ด**. กรุงเทพฯ: นำอักษรการพิมพ์.

วุฒิชัย มูลศิลป์ และ สุภัทรา นิลวัชระ. (2524). **ญี่ปุ่น**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เคล็ดไทย.

แสวง จงสุจริตธรรม และปราณี จงสุจริตธรรม. (2548). **วัฒนธรรมญี่ปุ่น**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์-
ภาษาและวัฒนธรรม.

มณฑา พิมพ์ทอง. (2548). **ธรรมเนียมญี่ปุ่น**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ภาษาและวัฒนธรรม.

ฐานข้อมูลออนไลน์

ภัทรารักษ์ ประทุมชาติ และ ทศพร กลิ่นหอม. (2556). **ตีความหนังใหม่**. เข้าถึงเมื่อ 9 กันยายน 2556.

เข้าถึงได้จาก <http://www.bangkokbiznews.com/home/detail/life-style/lifestyle/20130405/498860/ตีความ-หนัง-ใหม่.html>

อัญชลี ชัยวรพร. (2556). เข้าถึงเมื่อ 9 กันยายน 2556. เข้าถึงได้จาก

http://www.thaicinema.org/reviewsth99_013khookam.php

ม.ป.ท. (2556). **คู่กรรม(๒๕๕๖)**. เข้าถึงเมื่อ 9 กันยายน 2556. เข้าถึงได้จาก

<http://www.bloggang.com/mainblog.php?id=a-bellamy&month=13-04-2013&group=4&gblog=54>

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ-สกุล   พรพงศ์ พิบูลธนเกียรติ

วันเดือนปีเกิด   5 กันยายน 2534

ที่อยู่   43 เทเวศร์ ซอย1 ถนนกรุงเกษม แขวงบางขุนพรหม เขตพระนคร กรุงเทพฯ 10200

ประวัติการศึกษา

พ.ศ.2549 สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนเซนต์คาเบรียล

พ.ศ.2552 สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนเซนต์คาเบรียล

พ.ศ.2556 กำลังศึกษาในระดับปริญญาอักษรศาสตรบัณฑิต เอเชียศึกษา ภาชาญี่ปุ่น
มหาวิทยาลัยศิลปากร